

חול המועד

Chol HaMo'eed Pèsach 5786 - Gewone (tussen) dagen v.h Pèsach feest.

Torah: Exodus 33 :12-34 :26.

Haftarah: Ezechiël 36 :37- 37 :14.

De Torah-lezing voor deze tussentijdse Sjabbat van Pesach, Chol HaMo'eed Pesach (Ex. 33:12-34:26), begint na het verhaal van het Gouden Kalf. Mozes, zich scherp bewust van het gebrek aan leiderschap dat tot deze ramp heeft geleid, vraagt redelijkerwijs om G'ds hulp en leiding. Maar dan komt hij met iets heel bijzonders: Mozes vraagt om G'd echt te zien:

"O, laat mij uw tegenwoordigheid aanschouwen!" (Ex. 33:18).

Commentatoren door de generaties heen hebben zich afgevraagd wat de timing was van dit ongewone verzoek. Had Mozes geen geschikter moment moeten kiezen om zoiets extreems te vragen?

Uitgaande van ons eigen menselijk geduld wat vaak bepaald niet goddelijk is.

Maar G'd willigt verrassenderwijs Mozes zijn verzoek in:

"Ga op de rots staan en als Mijn Aanwezigheid voorbijgaat, zal Ik je in een kloof van de rots plaatsen en je met Mijn hand beschermen totdat Ik voorbij ben. Dan zal Ik Mijn hand wegnemen en je zult Mijn rug zien; maar Mijn aangezicht mag niet gezien worden" (Ex. 33:21-23).

Rabbi Kalonymus Kalman Shapira (1889-1943), de grote rabbijn van Piaseczno, Polen, hield wekelijkse preken in het getto van Warschau die later werden gebundeld in het boek Eish Kodesh ("Heilig Vuur").

Op de Shabbat van Pesach in 1940 richtte hij zijn aandacht op deze verbazingwekkende uitwisseling tussen Mozes en G'd. Waarom, vraagt hij zich af, zou G'd Mozes met een hand moeten beschermen?

Kon G'd niet gewoon zichtbaar worden na het voorbijgaan? Aangezien G'd geen typisch tastbaar wezen is, is G'd dan niet in staat om het G'd-zelf naar believen te laten verschijnen en verdwijnen?

Rabbi Shapira vestigt onze aandacht op een passage in de Babylonische Talmoed, Ta'anit 4a:

Israël smeekte G'd onredelijk, zeggende: *"Meester van het Universum 'Zet mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm' (Hooglied 8:6)." De Heilige Gezegende zei tegen haar: "Mijn dochter, je vraagt [om delen van Mij] die soms zichtbaar zijn en soms niet zichtbaar [omdat het hart en de arm vaak bedekt zijn door kleding] maar Ik zal [Mezelf] voor je maken als iets dat altijd zichtbaar is, zoals geschreven staat: 'Zie, Ik heb je in Mijn handpalmen gegraveerd' (Jesaja 49:16)."*

In deze Talmoed-passage straft G'd ons voor het vragen om de verkeerde soort relatie.

Het is te gemakkelijk om verbinding te maken met G'ds hart, dat wil zeggen met G'ds verstand en wil, en nog meer met G'ds armen, G'ds vermogen om naar de wereld uit te reiken en te handelen.

Het verhaal van het Gouden Kalf herinnert ons eraan dat zelfs de Israëlieten die G'ds grootste wonderen met eigen ogen zagen, niet aarzelden om zich een paar maanden later om te draaien en slechts een standbeeld te aanbidden nadat die grote wonderen waren verricht. De geschiedenis, zo vertelt onze traditie ons, is gevuld met perioden waarin G'd voor onze perceptie 'verborgen' is, maar die verborgenheid is alleen wat we ervaren G'd gaat eigenlijk nooit weg. Zoals deze Talmoed-passage ons eraan herinnert, ongeacht wat verborgen lijkt, zijn we onuitwisbaar gegraveerd in dat deel van G'd dat nooit verborgen of bedekt is.

Terug naar Rabbi Shapira's vertelling van ons verhaal, G'd bedekte Mozes niet uit eenvoudige fysieke noodzaak, maar omdat G'd wilde dat Mozes de beschermende - nooit bedekte of verborgen - aanwezigheid van G'ds hand zou ervaren. Dit is Torah voor moeilijke tijden, voor momenten in de geschiedenis, zoals die waarin we ons vandaag bevinden, waarop het lijkt alsof G'd de mensheid heeft overgelaten aan haar ergste neigingen. Deze dagen waarin verdeeldheid tussen mensen onze wereld verscheurt, zijn nauwelijks tijden waarin we G'ds hart of G'ds arm voelen.

Shapira merkt op dat G'ds antwoord aan Mozes begint met een bevel: *"zet jezelf op de rots."*

Hij aanvaardt dat bevel om niet alleen voor Mozes te staan, maar voor ons allemaal, en schrijft:

"Stel jezelf op de rots' - Dit is het ding dat je kunt doen om jezelf te versterken en om 'er te gaan staan' er te zijn, zelfs tijdens de periode van schijnbare verborgenheid."

Om de kracht te ontvangen die we van G'd nodig hebben, begint het met de eigen daad van onszelf om *'er te gaan staan'* waar we G'ds hand kunnen voelen, en onze eigen plaats erop gegraveerd.

Als het nieuws op de tv je ziel verplettert, ga dan *'zelf staan'* daar waar je b.v mooie muziek kunt horen.

Als het gewicht van de wereld te zwaar is, ga dan *staan* waar je het licht in de ogen van een kind kunt zien.

Als de chaos overweldigend is, plaats jezelf dan op een plek waar je woorden uit de Torah kunt lezen. De Haggadah van Pesach herinnert ons eraan dat "in elke generatie iedereen zichzelf moet zien alsof ze persoonlijk uit Egypte zijn vertrokken." Deze lading vereist dat we onszelf niet alleen zien in het triomfantelijke moment van wandelen door de zee, maar ook in de moeilijke verhalen van ongelof, teleurstelling en zelfs wanhoop. Wij zijn de mensen die in G'd geloofden, wij zijn ook de mensen die het kalf hebben gemaakt, en wij zijn ook de mensen die uiteindelijk het Beloofde Land hebben bereikt.

Op deze Shabbat (Chol HaMo'eed) van Pesach herinnert onze Torah-lezing ons aan de kracht die onze traditie ons biedt om met G'd en onze Joodse mensen, maar ook de gelovigen uit de volken, te wandelen door de volledige reis van onze bevrijding.

Vrijheid wordt niet alleen gevonden in de grote wonderen waarover we in de seder zongen, maar ook in de voortdurende waakzaamheid die nodig is om onszelf niet opnieuw tot slaaf te maken van wanhoop, ongelof en de verpletterende gevoelens van hopeloosheid waar de wereld ons naar toe kan duwen.

We moeten "onzelf op de rots plaatsen" en G'd voelen, "ervaren", zelfs door de verborgenheid heen, de schijnbare verborgenheid van dit moment.

Misschien met een gebrekkig voorbeeld; Zoals kinderen weten dat wat ze ook hebben gedaan, dat hun vader, moeder altijd van ze houdt.

Ook ondanks de viltstift-tekeningen op de pas behangen muur enz, als ze een knuffel komen zoeken, is vader of moeder er altijd. G'd, zo blijkt, werkt precies op dezelfde manier.

Een ander inzicht: De Namen van de Eeuwige en de opdracht aan de mens.

Exodus 34:6-7b

In deze verzen roept de Eeuwige voor Mozes zijn namen uit.

Deze namen worden in de Joodse traditie niet gezien als abstracte "eigenschappen" van G'd, maar als midot (letterlijk: maten), waarmee hij de wereld "meet". Anders gezegd: de namen zijn relatie-woorden, woorden die Zijn relatie met de mens karakteriseren.

Tegelijk zijn G'ds namen een programma; zij zijn een voorbeeld voor en een opdracht aan de mens:

"Ieder die de Eeuwige bij name noemt, wordt gered" (Joël 3:5 (2:32)).

Maar hoe is het voor de mens mogelijk de Eeuwige bij name te noemen?

Wel, de Eeuwige wordt "barmhartig" genoemd (Ex. 34, 6), wees ook jij barmhartig.

De Heilige-Hij-zij-gezegend wordt "genadig" genoemd (idem; Ps. 145:8), wees ook jij genadig en geef gaven om niet.

Hij wordt "rechtvaardig" genoemd (Ps. 11:7), wees ook jij rechtvaardig.

Hij wordt "trouw" genoemd (Jer. 3:12), wees ook jij trouw.

En dat is wat wordt bedoeld met: "Ieder die de Eeuwige bij name noemt ..." let wel; *daarbij gaat het niet om het "uitspreken" van de naam van de EEUWIGE. Maar met deze uitdrukking wordt bedoeld:*

Ieder die handelt zoals de Eeuwige handelt, doet en draagt uit datgene zoals Hij handelt en doet.

En Hij wil dat ook wij, Zijn kinderen, alzo handelen en wandelen.

De Messias Zijn Zoon - Jeshua is de 'sjaliach' dat is 'gezondene afgezant' van de Vader en tijdens zijn leven hier op aarde 'leefde' Hij in heel zijn 'handel en wandel' volkomen uit, wat de bedoeling van de Vader - de Eeuwige G'd is.

Zo mogen ook wij Zijn navolgers zijn en in Zijn voetsporen treden, in de praktijk van ons leven.

Bron: De Bijbel; David Berger, voorzanger van de KAM Isaiah Israel Congregation in Chicago, IL.; Joods Christelijke dialoog - Dodo van Uden (met de nodige bewerking) en een beetje van myself.

(Voor een uitgebreide bespreking van Ex 34:5b-7 zie Dodo van Uden, Niek de Wilde, Henk Scholder, Gebeitelde Woorden, Spreekende Taal. Verkenning van de Tien Woorden in de joodse traditie 1, p.70-90 - ISBN: 9789023916086.)

Shabbat Shalom. *Rinze.*